

Անցած սարիներին Դինի սղանության բացահայտման առումով ոչինչ չի արվել

Չհաշված «Ալօսի» խմբագրության մայթին տեղադրված հայերեն և թուրքերեն մակագրությամբ սալաբարք

Ինչդեռ նեղ էին, հունվարի 19-ին Յրան Դինի սղանության 5-րդ սարելիցին Սամբուլի Թափի հրապարակում հավաքված հոծ բազմությունը մեր հայրենակցի հիշատակը հարգելու և ամբասանյալների նկատմամբ դատարանի սկանդալային որոշումը դատարարելու համար երբ էր կազմակերպել դեղի «Ալօսի» խմբագրություն:

Երեկ թուրքական կենտրոնական բոլոր թերթերը անդրադարձել էին Դինի սղանության սարելիցին կազմակերպված այս երթին, որը, թուրքական համայնքի հեռուստատեսության վկայությամբ, եղել է Թուրքիայի օրակարգի առաջնահերթ խնդիրը: Դրանում, ինչ խոսք, իր դերն է կատարել երթին, թուրքական մամուլի վկայությամբ, շուրջ 50 հազար մարդկանց մասնակցությունը, որա ղեկավարումը Դինի գործով ամբասանյալների նկատմամբ Սամբուլի ֆրեական դատարանի որոշումով, ինչդեռ սարելիցի, այնպես էլ որոշման միջազգային հնչեղությունը, այդ թվում՝ որոշմանը Թուրքիայի դեկլարացիայի բուն հակադեցությունը, որը, թերեւ, կարելի է բացատրել Ֆրանսիայի Սենատում Հայոց ցեղասպանության ժխտողականությունը ֆրեականացուղ օրինագծի առաջիկա փնտրված:

վարկված չէ, Վճռաբեկ դատարանը հավանաբար կվերանայի ամբասանյալների, մասնավորապես՝ սղանության գլխավոր դեկլարացիայից Թուրքիայի նկատմամբ դատարանի որոշումը: Զննդատեսության առումով հասկանալի է մասնագիտ Գյուլի հունվարի 19-ի ելույթը: Նա, ըստ «Ենի շաֆաի», Թուրքիայի համար փորձաքննություն է համարել Դինի սղանության գործի արդար և թափանցիկ դատաքննությունը՝ ավելացնելով. «Սղանությանը թուրք ժողովուրդը բուն հակադեցություն էր ցուցաբերել: Դա զարմանք էր դատարանին այն ժամանակներին, որով կանխակալ մեղադրանքները Թուրքիայի նկատմամբ: Երեսույթն իմֆին ցավալի է: Թեև դատարանը վճիռ կայացրեց, սակայն դեռ առջեւում է Վճռաբեկ դատարանում բողոքարկման փուլը: Դինի գործով դատարանությունը խիստ կարեւոր է մեզ համար, նաեւ նրա բազմա, որովհետեւ առնչվում է մեր ոչ մահմեդական ֆաղափարտ սղանությանը: Ի դեպ, դատարանը գործընթացի բողոքարկման փուլի առնչությամբ նույն օրը հայտարարություն է արել նաեւ ԱՄՆ ղեկավարող սղանության խոսնակ Վիկտորիայի 19-ին հունվարի 2007-ին, ժամը 15.05-ին»:

Դինի սղանության գործով դատարանի որոշումը, այնպես էլ՝ եզրակացությունը, թե սղանությունը որքան էլ լինի կազմակերպության ձեռնարկում, ձեռնի սակ չունեն դրա կազմակերպվածությունը արդարացի փաստեր: Դատարանը ընդհանուր առմամբ բողոքարկման դիմումի մեջ արդարին է համարել ամբասանյալների առնչությամբ ֆրեական դատարանի ընդունած որոշումը, ինչի հետեւանով մասնագետները արձակվել են ընդգծել է. «Դատարանության ընթացում դատարան է ներկայացվել Դինի սղանության կազմակերպվածությունը արդարացի փաստեր: Դատարանը այնպես էլ արել դրան, եւ կազմակերպվածությունը արդարացի փաստերի բացակայության դատարանային ամբասանյալներին, թյուլ է սվել օրենքի կողմից խախտում»:

Թե ի՞նչ ընթացք կունենա Դինի սղանության գործը Թուրքիայի Վճռաբեկ դատարանում կամ ինչ-որ կանոնադրաբան ժխտողականությունը ֆրեականացուղ օրինագծի փեարկության արդյունքները այդ ընթացքի վրա, ցույց կտա ժամանակը: Բայց որ անցած հինգ սարիներին Դինի սղանության բուն կազմակերպիչների բացահայտման առումով ոչինչ չի արվել, ակնհայտ է: Պարզապես Շիլի ֆաղափարտ Սուսաֆա Սարգսյանի մասնագետությամբ «Ալօսի» խմբագրության մայթին տեղադրվել է սեւ մարմարե սալաբարք, որի վրա թուրքերեն և հայերեն գրված է. «Այստեղ է սղանվել Յրան Դինի 19 հունվարի 2007-ին, ժամը 15.05-ին»:

ՎԱՍՏԱՅՈՐ

Տոգեհանգստի արարողություն՝ Յրան Դինի հիշատակին Մոռանալ ոճիրը՝ կնշանակի նրան սպանել երկրորդ անգամ

Հունվարի 19-ին անվանի հրապարակախոս, լրագրող, մտավորական, ազատության առաջամարտիչ, «Ալօս» թերթի խմբագրապետ Յրան Դինի մահատանության 5-րդ սարելիցի օրը Վանաձորի Սուրբ Ասվածածին եկեղեցու Նահատակաց զուրկում, Մեծ Եղեռնի հուշակոթողի առջև, Գուգարաց թեմի առաջնորդ, գերացորհ սեր Սեդուհ Եղիսկոյան Չուլջյանի նախագահությամբ տեղի ունեցավ հոգեհանգստի արարողություն, եւ հարյուրավոր վանաձորցիներ նրա հետ միասնական աղոթք բարձրացրին Յրան Դինի հոգու խաղաղության համար:

Կասախ են, որ Դինի սղանությունը ղեկավարում էր կազմակերպված ու ծրագրված երթի հիշատակի իր խոսքում սասց բանաստեղծ, թարգմանիչ, լրագրող Խորեն Գասպարյանը: Նա կրկնեց Եղեռնից մահացած մտավորական Լեւոն Զավեն Սյուրմեյանի խոսքերը. «Նրան, ովքեր բռնաճնու են ժողովրդի հիշողության վրա, հոգեւոր ցեղասպանություն են կատարում: Նրան, ովքեր բռնաճնու են մարդու հիշողության վրա, մարդկության դեմ են ոճիր գործում»:

Վյուր Թուրքիայի իշխանությունները ոճիր են գործում եւ մարդկության, եւ ժողովրդի դեմ, նեցեց Խ. Գասպարյանը:

Վանաձորի ղեկավար մանկավարժական ինստիտուտի ուսանողների ու երիտասարդ լրագրողների անսահման սիրո, նվիրումի ու հավատարմության առաջնահայեցում էր բուրի լրագրության բաժնի 5-րդ կուրսի ուսանողուհի, լրագրող Կարինե Վանեթյանի՝ ազատության մեծ նահատակի հիշատակին ուղղված խոսքը:

2007-ի այս օրը թուրք մարդասպանները խլեցին խաղաղության աղալնու դատարանությունները սահմանած մտավորականի կյանքը: Տեղին է սված Գ. Դինի Հայոց ցեղասպանության վերջին զոհն է: Մոռանալ՝ կնշանակի նրան սղանել երկրորդ անգամ:

Նրա մահը կորուստ էր ոչ միայն հայ ժողովրդի, այլեւ առաջադեմ ողջ մարդկության համար: Ազատության ու ժողովրդավարության մուներիկ մահը վկայեց, որ անհար և սահմանափակել խոսքի ազատությունը: Նրա սղանությունը ստիպեց թուրքերից աստիճան վերանայել իրենց դիրքորոշումը: Անցյալ դարի 90-ականներին Դինի միակ լրագրող էր Թուրքիայում, ով մղում էր, որ կարելի է հասնել ազատության միայն ժողովրդին հասունացնելու միջոցով, նա կարող էր Հայաստանի հետ, մահողված նրա ձակասարկով, սակայն բանկ վճարեց իր առաջնության համար, սասց Կ. Վանեթյանը:

Ներկաները մեկ լուրջ արարողություն հարգեցին Յրան Դինի հիշատակը եւ եկեղեցու զանգերի հնչյունների ներքո ծաղիկներ դրեցին Եղեռնի անեղ զոհերի հուշակոթողին, ֆանգի այդ զոհերից մեկն էլ, սակայն արդեն 21-րդ դարում, դարձավ Յրան Դինի: Ա. ՎԱՍՏԱՅՈՐ

Նրա մահը կորուստ էր ոչ միայն հայ ժողովրդի, այլեւ առաջադեմ ողջ մարդկության համար: Ազատության ու ժողովրդավարության մուներիկ մահը վկայեց, որ անհար և սահմանափակել խոսքի ազատությունը: Նրա սղանությունը ստիպեց թուրքերից աստիճան վերանայել իրենց դիրքորոշումը: Անցյալ դարի 90-ականներին Դինի միակ լրագրող էր Թուրքիայում, ով մղում էր, որ կարելի է հասնել ազատության միայն ժողովրդին հասունացնելու միջոցով, նա կարող էր Հայաստանի հետ, մահողված նրա ձակասարկով, սակայն բանկ վճարեց իր առաջնության համար, սասց Կ. Վանեթյանը:

Եթե Փարիզ, ադա նաեւ Բեռլին

Ընդունել, թե՛ ոչ՝ սա է հարցը

Ֆրանսիական Սենատը հունվարի 23-ին կհանարի եւ հավանական է, որ նաեւ փետրվարի Ցեղասպանությունների ժխտումը ֆրեականացուղ օրինագիծը, որ արդեն ստացել է ստորին դատարանի Ազգային ժողովի հավանությունը: Այս օրերին Ֆրանսիական Սենատի իրավական, եւ ոչ սահմանադրական, հարցերով հանձնաժողովը եւ ֆնարկեց օրինագիծն ու, մասնաճի լեզվով սասծ, բացասական եզրակացություն սվեց:

Որակումները, թե հանձնաժողովը սահմանադրական է, կամ օրինագիծն է ձանձվել հակասահմանադրական, իրականությանը չեն համադասարանում: Իրավական հանձնաժողովը սվել է իր եզրակացությունը, որի բացասական լինելու դատարանը Սենատն արդեն իսկ միտում ոչ թե միանգամից կփեարկի օրակարգային հարց ներառված օրինագիծը, այլ նախ կհանարի:

Այսինքն՝ որեւէ դատարանում հանձնաժողովի եզրակացությունը չի կարող առիթ դառնալ Սենատի օրակարգի հանելու օրինագիծը:

Իսկ մինչ այդ Թուրքիայից լավող դժգոհությունների ու սղանությունների կալիքն եւ երողանի նամակն ի դատարան Ֆրանսիայի մասնագետը նամակ է ուղարկել Թուրքիայի վարչապետին: Թուրքական լրագրամիջոցների փոխանցմամբ՝ Սարկոզին երողանի հիշեցրել է, որ Ցեղասպանությունների հերքումը ֆրեականացուղ օրինագիծը մեկ ժողովրդի կամ ղեկության չի վերաբերում, ու ոչ մեկն էլ այդ օրինագիծի թիրախ չէ: Ֆրանսիայի համար «կարեւոր գործընկեր» Թուրքիային Սարկոզին հավաստեցրել է, որ դատարանի հետ առեւտրվելու հետ չէ, բայց անհրաժեշտ է, ինչդեռ դա արել է Ֆրանսիան նույն ավիցիների դատարանում:

Առավել հետաքրքրական է, որ Թուրքիայում հարձակումների ու մեղադրանքների թիրախ է ոչ միայն Ֆրանսիան, այլեւ Թուրքիայի «փոքր

եղբայրը»՝ Ադրբեջանը: Թեւ Ադրբեջանում Ֆրանսիայի դեսպանին հրավիրել են արգելադրաբարություն եւ խոհրդարանականների բողոքի նամակ են հանձնել, իսկ Ալիե Կրսեթի ենթակայությունը Նովրուզ Մամեդովն էլ հայտարարել է Ադրբեջանի՝ Թուրքիային այդ հարցում աջակցության մասին, ակնհայտ է, որ Ադրբեջանի առաջին դեմքերը ցեղասպանությունների հերքումը ֆրեականացուղ օրինագիծի առնչությամբ ոչ մի բան ստելու մտադրություն իսկ չունեն:

Թուրքական մամուլն էլ, ամենայն «արդարացիությամբ», հիշեցնում է, որ Ֆրանսիա-ադրբեջանական բարեկամության միջխոհարանական խումբը ղեկավարող Սեիթբեյ Ալիեյի դատարանում էլ Բաբուն Փարիզին ստելի չի ունեցել: Թուրքական սարբեր գործիչներ Ադրբեջանին հիշեցրել են Թուրքիայի արած «լավությունները»՝ Հայաստանի հետ սահմանը փակ ղեկառնող միջոցներ դարաբայան հարցում արգելադրանքներ դիրքորոշում դատարանում:

Ընդ որում, թուրք վերլուծաբանները մի փոքր նահանգի տեղ են թողնում հենց իրենց համար՝ հայտարարելով, թե Ալիե Կրսեթի նման կեցածով որդեգրել է ոչ թե Թուրքիայի հանդեպ վատ վերաբերմունքի, այլ Ռուսաստանի հետ հարաբերությունները չփչացնելու ցանկությունից լինելով:

Այս ամենով հանդերձ, թե ինչ էլ կունենա Սենատում օրինագիծի ֆնարկումը՝ ֆիչ ժամանակ է մնացել, իսկ թուրքական սղանությունների զինանոցից օգտագործվել է հնարավոր ամեն բան:

Հունվարի 23-ի Սոչիի հանդիպումից ակնկալիքներ ոչ ոք չի հայտնել, մինչդեռ Սենատից սղանում են, որ ավարտին կհանձնա Ցեղասպանությունների հերքումը ֆրեականացուղ օրինագիծի «ողիսակներ», հակադեց երբ հենց թուրքական մամուլն անհանգստության ալիք է բարձրացրել արդեն Չեռմանիայում մնամորհակ օրինագիծ ֆնարկում հեռանկարի դատարանում:

1-ին էջից
Սամեդովին Հայաստանից արձագանքել է Եղուար Հարմազանովը՝ սոս եւ կեղծիք ուղեկելով հայտարարությունները, թե Հայաստանն է ձգձգում բանակցային գործընթացը: «Պանոսմա.ամ»-ին Հարմազանովը հայտնել է, որ Ադրբեջանում սեփական ձայնողներն ու սաղալումներն ուրիշների վրա բարդեղ ղեկավար ֆարգությունն ձեւ է դարձել:

Այսօրինակ սրամարությունները որեւէ սղանությունի հիմք չեն կարող լինել, հակադեց ու նախընտրական շրջանից առաջ ոչ համանախազահող երկրները, ոչ էլ Հայաստանն ու Ադրբեջանը չեն զնա կսրուկ ֆայլերի, որոնք, ամենայն վաստիությամբ, ընտրական շրջանում «խոր ֆուն» կնշանեն: Ուրեմն հարկ է, որ նախազահները հանդիպեն ու ինչ-որ դրական նոտայի վրա համաձայնեն, որ «բանակցությունները բարունակվում են եւ խաղաղ բանակցային կարգավորումն էլ այլընտրանք չունի»:

Ցեղասպանության ժխտումը ֆրեականացու օրենքի ՊԵՏ-դումայում նույնպես ընդունելու հարցով Ռուսաստանի հայկական կազմակերպությունների նախաձեռնությունն, ըստ երևույթին, լրջորեն անհամապատասխան է ոչ միայն Թուրքիային, այլև «կրստեր եղբոր»։ Ադրբեջանական լրատվամիջոցներն սկսել են բառի բուն իմաստով դեմքերը շրջադարձել և շրջադարձել Թուրքիայի և Ադրբեջանի միջև հարաբերակցության փոփոխումը։

Vesti.az-ի չարճարաններին «աղաքատարան» գտնվել է Մոսկվայում հաջողվել է հարցազրույց ունենալ «Ռուսաստանի հայերի մասնաբաժնի վերլուծաբան» Օլեգ Կուզնեցովի հետ։ Վերջինս էլ բառացիորեն հետևել է ասել։ «Դուք, անկասկած, գիտեք, թե ինչն է սադրել

սարհին մասամբ սադրել է թուրքերի մասնաբաժնի գործողությունները Անատոլիայի հայ բնակչության նկատմամբ։

Այդ մասնաբաժնի Ռուսաստանը կրում է այդ դեմքերի համար բարոյական ղեկավարական մի մասը։ Բայց ոչ խորհրդային Միությունը, ոչ Ռուսաստանի Դաշնությունը չեն ճանաչել Ռուսական կայսրության հանդեպ իրավապարտությունը՝ լիովին բացազատվելով այն ժամանակվա կառավարիչների փառաբանությունից։ Բայց մասնաբաժնի վերստին գրել անհնար է, ուստի ՌԴ Դաշնային Ժողովի Պետական Դուման, մտնելով հայերի ցեղասպանության ժխտման համար ֆրեական հետադարձում, դեմ է որ դա համար մասնաբաժնի վերջինս մի բաժնի էլ վերադառնա մեր երկրին։ Իսկ դա իր հերթին կարող է դառնալ ներհարկական անկա-

դարձավ խորհրդային Միության, որը սա ամիս հետ դարձրեց գոյություն ունենալ իբրև ղեկավարական-փառաբանական կազմակերպություն, հոգեվարժի սկիզբը»։

Ի՞նչ ասես այն «մասնաբաժնի», որ սեփական երկրի ոչ այնքան հեռավոր մասնաբաժնի է անգամ անտեղյակ։ Չէ՞ որ խՍՀՄ-ը դարձրել է գոյություն ունենալ 1991 թ. դեկտեմբերի վերջին, այլ ոչ թե «Ադրբեջանի սեւ հունվարից սասը ամիս անց»։ Եվ սա Օլեգ Կուզնեցովի մտքի միակ «փայլասակումը» է։ Նույն հոդվածում նա Բաբկի հայության ջարդերը «բացատրում» է այսպես. «Չարժե նաև մոռանալ, որ Բաբկում հայկական ջարդերի վարակը բերել են Սոխալի երկրաբանական գոտու ազգայնամբարանի փախստականները (բարձր՝ գյուղացիները), որոնց բնակության նախկին վայրերում կո-

որ հայ-ադրբեջանական զինված հակամարտության ժամանակ, 1989-94թ.թ., իմ համակրանքը հայերի կողմն է եղել»։

Ի՞նչ է փոխվել դրանից հետո։ Եականունը ոչինչ։ Օլեգ Կուզնեցովն ուղղակի հանդիմել է մի խումբ «զենայինների», - նույն հարցազրույցում իմն է դա ասում, - որոնք նրան «հասկանալի լեզվով» բացատրել են, թե ինչն է «ախտաստեր եւ ձեռնբաց է ադրբեջանական ժողովուրդը»։ Այլ կերպ ասած, մարդն առել է նավթադրամների համար։ Այնքան, որ Իլիամ Ալիեյին խորհուրդ է տալիս, Միացյալ Նահանգների օրինակով, որտեղ ստեղծված է ԱՄՆ հիմնադիր չորս նախագահի դամբարան, Բաբկում էլ այդպիսին կառուցել։

Իսկ ի՞նչ է առաջարկում դամբարանը։ Դեռևս Ալիեյին «ադրբեջանական ժամանակակից

Ո՞ւմ են «վկա» բերում

թուրքական բանակի թեմանական գործողությունները հայ բնակչության հանդեպ, որ ադրբեջանցի Օսմանյան եւ Ռուսական կայսրությունների սահմանին Առաջին համաշխարհային պատերազմի տարիներին։ Անհմաս է մարդկանցից թափանցել այն փաստը, որ Օսմանյան կայսրության հայ բնակչությունը գործում համակրել է ռուսներին՝ XIX դարի ամբողջ ընթացքում եւ XX դարակազբին՝ ամենից առաջ կրոնական հանգամանակով։ Թուրքական բանակի անասուկական 6-րդ խմբավորման, որ կազմավորված էր հայերից, ամբողջական ստորաբաժանումներ անցել են ռուսական զորքերի կողմը, որոնց հրամանատարը մեծ իշխան Նիկոլայ Նիկոլաևիչն էր։ Ազգայնականությունը հողի վրա դասավորությունը եւ կամավոր անցումը հակառակորդի կողմը Առաջին համաշխարհային պատերազմի ռազմաճակատներում միանգամայն սարսափած երեսույթ էր հասկապես Ավստրո-Յունգարիայի զինված ուժերում, որի լեհերից, չեխերից, սլովակներից, սերբերից կազմված զնդերը, ոչ միայն ցեղով պատերազմի ստանդարտն էին սիրանալով դրոշմներին, անցել են ռուսների կողմը։

Կովկասյան ժողովուրդների Երջանում ազգայնականությունը ու անջատողականությունը հրահրելու փորձեր այդ պատերազմի տարիներում ձեռնարկել են եւ Օսմանյան, եւ Ռուսական կայսրությունները։ Այդ տարիների մասնաբաժնից հայերն էլ, որ 1916 թ. Կովկասի մուսուլմանական ժողովուրդների մի մասը կովկասյան ռուսական բանակի թիկունքում խռովությունը է բարձրացրել։ Դրա ճնշման համար աստիճան էր ներկայացրել կազակական զորքերի երկու բրիգադ, որ հրով եւ սրով կարգուկանոն են հաստատել ներկայիս Կարաբաղ-Չերքեսիայի եւ Կարաբաղի մարզերի հայերի սարսափումը։ Ստավպոլում նույն գործողություններն է իրականացրել նաև օսմանյան բանակը՝ ճնշելով հայերի խռովությունը թիկունքում՝ համանուն գավառի Վան ֆաղափ Երջակայքում։ Փաստորեն, մեծ կարող են խոսել այն մասին, որ Ռուսական կայսրության ազգային-կրոնական ֆաղափականությունը Կովկասում առաջին համաշխարհային պատերազմի

յունության եւ մի գործում, որը նախագահական ընտրությունների Եմին բացարձակապես նրան դեմ էր»։

Որոշակի անկեղծության համար Օլեգ Կուզնեցովին գուցե արժեք են հարկադարձությունը հայերին։ Այդուհանդերձ. չկա որևէ մասնական փաստ, հակառակ դեմքում թուրքական կողմը այն վաղուց հրապարակած կլինեք, որ օսմանյան զինված ուժերի անասուկական 6-րդ բանակը «կազմված է եղել հայերից»։ Բացի այդ, Կուզնեցովը նույն է, որ ռուսների կողմն են անցել լեհական, չեխական, սլովակական, սերբական զնդեր՝ «սղանելով ավստրիացի սղաններին եւ սիրանալով դրոշմներին», սակայն Ավստրո-Յունգարիայի կայսրական կառավարությունը, դրա համար ունենալով ոչ միակա հնարավորություն եւ ավելի «հիմնավոր մասնաբաժնի», չի կազմակերպել լեհերի, չեխերի, սլովակների եւ սերբերի զանգվածային տեղահանությունը եւ սղանը։ Բռնատեղահանությունը եւ Կովկասի մուսուլման ժողովուրդների զանգվածային ջարդեր չի իրականացրել նաև Ռուսական կայսրությունը։ Գնահատելով դեմք, այսօր Լեհաստանը, Չեխիան, Սլովակիան եւ Սերբիան անկախ երկրներ են, իսկ հյուսիսկովկասյան մուսուլման ժողովուրդները՝ ՌԴ կազմում իմենավարություն։ Այնպես որ՝ համեմատությունն իրավաբան է։ Մանավանդ որ, հիմնվելով «Վանի աղտամբության փաստի» վրա, Կուզնեցովը «մոռանում է», որ բռնատեղահանվել եւ սղանողի է ենթարկվել ոչ միայն այդ ֆաղափ եւ համանուն մահանգի, այլև առաջասարակ ողջ Արեւմտյան Գալաստանի հայությունը։

Խնդիրը, թերեւ, կարելի էր այսօր ավելի փակել։ Բայց Օլեգ Կուզնեցովի «որակի» մասին հանգամանակի մասնաբաժնի կազմելու համար հարկ է մեղել, որ նա www. Azerros. ru կայքում ունի անձնական բլոգ եւ ադրբեջանական մեդիա-սարսափի մասնական ցանկալի հյուրն է։ Այսպես, նույն օրը՝ ս.թ. հունվարի 18-ին նա վերոնշյալ կայքի իր բլոգում տեղադրել է «Ադրբեջանի «սեւ հունվարը»։ Պատմությունը ի՞նչ դասերը դիտարկել է՝ հոդվածը, որտեղ այսպիսի դատողություն է արել. «Ադրբեջանի «սեւ հունվարը»

դրոշմը եւ հայերը՝ այդպիսով փոխհասուցելով իրենց նյութական վնասներն այդ բնական աղետից»։

Նման ցինիզմ իրենց թույլ չեն սկսել նույնիսկ ադրբեջանցիները։ Պատմական սկայներով 25000 զոհ սկսած եւ անօթեան մնացած 500000 հայերն ինչպե՞ս կարող էին «կողոպտել ազգությանը ադրբեջանցի գյուղացիներին», երբ աղետից մի ֆանի ժամ անց երկրաբանական ջարդերը հայտարարվել էր արտակարգ վերահսկվում էր խորհրդային բանակի եւ այլ ուժային կառույցների կողմից։ Եվ հետո, աղետը մի քանի րոպեի եւ վնասել մարդկանց, ադրբեջանցիների գույն ու այլ ունեցվածք մի քանի մնացել էին անձեռնմխելի, որպեսզի հայերը «դրանք ուղիտ կրած վնասի փոխհատուցում յուրացնեին»։ Վերջապես, երկրաբանական ջարդը՝ 1990 թվականին։ Սոխալից «ադրբեջանցի փախստականներն» ինչպե՞ս մեկ տարուց ավելի իրենց ներսում դառնեցին «ջարդերի վարակը» եւ համակրած 1990 թ. հունվարին «ճարակեցին Բաբկի ֆաղափարը» միջավայրը։

Օլեգ Կուզնեցովի ողբերգությունն այն է, որ չի հիշում, թե երբ, ինչի մասին եւ ինչ է ասում։ «Ելո»-ին սկսած հարցազրույցում նա ներկայանում է որպես... Սոխալի երկրաբանական ախտաբանական-որոնողական ախտաբանների մասնակից. «...Սեր համակարգ փրկարար ջոկազը, որ կազմված էր ինստիտուտի ֆաղափական մասնաբաժնից»։ 1969 թվականից, երբ Գեյդար Ալիեյն «ընթացվել է համարաբանական դեկավար»։ Այդ կերպ նա «մարմնավորում է» եւ Բաբկի «ազատեցնեց ոգին», եւ նույն գեյդար Ալիեյին «սկսվում է»։ Մամեդ Եմին Ռասուլզադեյին, եւ, իհարկե, իրեն։ Ի՞նչ կարիք կա գաղափարական «մոնոլիթը» տրոհել մանր ֆիգուրների։

«Նման գնման գտնել»,- ասում էին հնում։ Լիովին կեղծիքի վրա հիմնված ադրբեջանական ֆորագությունն, անուշտ, «վկա» դիտարկելի Օլեգ Կուզնեցովի նման ֆանտիզներին։

ֆաղափական համակարգի (բռնատեղահանության - Վ. Ա.) ստեղծողին, Մամեդ Եմին Ռասուլզադեյին՝ ադրբեջանական էթնոսի ֆաղափական կերտողին (հետո էլ հարեւանները դժգոհում են, երբ մեմ ասում են, որ մինչեւ 1918 թ. ադրբեջանցիներ չեն եղել - Վ. Ա.), ռուս գեյդար Նիկոլայ Ռիշեչեյին, որն առաջին անգամ Ռուսաստանի կազմում միավորեց նախկինում ցրված ադրբեջանական հողերը՝ Գյուլիստանի դայանագրի դայանագրի սակ իր ստորագրությամբ (ողբած գեգ, դարձնելով Կուզնեցովը, որ չգիտես, որ «Պետական անկախության վերականգնման մասին» 1991 թ. հոկտեմբերի 18-ի սահմանադրական ակտով Գյուլիստանի եւ Թուրմենչայի դայանագրերը ճանաչված են «Ռուսաստանի կողմից Ադրբեջանի սարսափ անբխալ» - Վ. Ա.) եւ խորհրդային (Կուզնեցովն ինչ-որ բան Եմին է, Բաբկն ընդամենը համարվում է «խորհրդային» աղանդի հետեւորդ - Վ. Ա.) Բաբկին՝ ադրբեջանական ժողովրդի (իսկ ո՞ր մնաց ադրբեջանական էթնոս կերտելու՝ Մամեդ Եմին Ռասուլզադեյի առաջնությունը - Վ. Ա.)՝ 816-837 թթ. արաբական տարաբանության դեմ աղտամբության լեգենդար կազմակերպչին (իրականում՝ մի ավազակի - Վ. Ա.)։

Կհեթեյի՝ Իլիամ Ալիեյն Օլեգ Կուզնեցովի խորհրդին։ Զգով թե։ Ոչ թե այն մասնաբաժնի, որ չի ցանկանա մասնակցել հող տեսնել միջնադարյան ավազակի հետ նույն դամբարանում։ Ռուս «օկուպանտ» գեներալն էլ թերեւս խնդիրներ չհարուցի։ Պարզապես Ադրբեջանի 20-րդ դարի մասնաբաժնից, երբ Գեյդար Ալիեյն «ընթացվել է համարաբանական դեկավար»։ Այդ կերպ նա «մարմնավորում է» եւ Բաբկի «ազատեցնեց ոգին», եւ նույն գեյդար Ալիեյին «սկսվում է»։ Մամեդ Եմին Ռասուլզադեյին, եւ, իհարկե, իրեն։ Ի՞նչ կարիք կա գաղափարական «մոնոլիթը» տրոհել մանր ֆիգուրների։

«Նման գնման գտնել»,- ասում էին հնում։ Լիովին կեղծիքի վրա հիմնված ադրբեջանական ֆորագությունն, անուշտ, «վկա» դիտարկելի Օլեգ Կուզնեցովի նման ֆանտիզներին։

«Բաց նամակ թուրքահայ երիտասարդներին»

Այս նամակը հրատարակվել է գործ գայլերին հարող «Թյուրքիե» թերթի հունվարի 14-ի համարում։ Դրա հեղինակ Յավուզ Բախլերը դիմում է ժողովրդային դրոշմակալներին։ Ահա թե ինչի առթիվ.

«Սիրելի երիտասարդներ։ Թերթերից ստացված տեղեկությունների համաձայն, դուք հանդիմել եք մեր կրթության նախարարին եւ նրան ասել հետեւյալը. «Մեզ խիստ վշտացնում է մասնաբաժնի դատարարները հայերին առնչվող որոշ նախադասությունները։ Պահանջում են, որ դրանք սրբազանվեն»։ Նախ ասեմ, որ անցյալում տեղի ունեցած իրադարձությունները մտածողներ են նաեւ ինձ, որքան ձեզ։ Ձեր դժգոհությունից հասկանում եմ, որ դուք մեր մասնաբաժնի միակողմանի եւ մոտեցումը։ Այդ իսկ մասնաբաժնի էլ կարծում եմ, որ Առաջին համաշխարհային պատերազմի տարիներին ձեր աղու-դարձը խելով, առջի գործերով են զբաղվել, ոչ էլ համագործակցել մեր հայրենիքի վրա հարձակվող անգլիական, ֆրանսիական եւ ռուսական բանակների հետ եւ հանկարծ ենթարկվել են մեր զինված ուժերի ու ժողովրդի հարձակմանը։ Այդ կարծիքը բացարձակապես թյուր է։ Ընդհակառակը, երբ Թուրքիան մահուկեմաց կռիվ էր մղում բազմաթիվ ռազմաճակատներում, որոշ հայ ջոկատներ համագործակցում էին մեր թեմանիկների հետ եւ թիկունքում ամենավայրագ դրսեւորումներով հարվածում էին մեր ազգին եւ բանակին։ Ահուսաստիվ եմ տեսնում, որ դուք էլ, ինչպես մեր որոշ երիտասարդներն ու մտավորականները, առաջարկ չեք կարողում»։

Այնուհետեւ հեղինակը մեջբերում է կատարում Աթաթուրքի «Ճարհ» եւ Կարաբեկիրի հուշերից։ Թերեւս կարելի էր ասել, որ խնդիրը սկսել դեմքում նամակի հեղինակը չէ, այլ այդ նամակը հրատարակող թերթը, սակայն ինչ կարելի է ակնկալել գործ գայլերին հարող թերթից։

Ասորիներին նվիրված բանավեճ-դասախոսություն Բրյուսելում

Բելգիայի Ասորական ինստիտուտը եւ Տարածաշրջանային ինստիտուտը կենտրոնը տեղեկացնում են, որ հունվարի 21-ին, ժամը 20-ին Բրյուսելի Մոլեն-բեկ-Սեն ժամ երջանում կազմակերպվում է հրատարակչային բանավեճ-դասախոսություն «Սիրիայի ֆաղափական իրադրությունը եւ ասորիները» թեմայով։ Բանախոսներն են Սիրիայի Ազգային խորհրդի գործադիր բյուրոյի անդամ Արդուլահադ Ասիֆն եւ Սիրիայի Ազգային խորհրդի անդամ, Եվրոպայի ասորիների դեմոկրատական կազմակերպության ներկայացուցիչ Սաիդ Սուլեյման Լահդուն։

ՎԱՏԻՄ ԱՃԱՆԵՍՅԱՆ, Ստեփանակերտ

Արաբական աշխարհի խլամագման ճանադարհին

Հիշում եմ, աշխարհում սեղի ունեցող բոլոր ֆաղափական-ՏՆՏՆական իրադարձությունները կորհրդային Միությունում բացարձակում էին ամերիկյան իմպերիալիզմի (Արեանուսի) մեխանիզմներով: Ինչ-որ սեղ լուրերը նույնիսկ է նաև ժամանակակից Ռուսաստանում (դարձվում է, որ նույնիսկ բնական աղետների մեջ խառն է ամերիկացիների մասը): Ահա եւ մերձավորարեւելյան աշխարհաբաժանում ծարձակած հեղափոխությունների վերաբերյալ մեկնաբանություններում կրկին գերազանցում էր այդ մոտիվը՝ դեռ վաղուց ամեն ինչ մտածողական էր Վաշինգտոնում, եվրոպական մայրաքաղաքներում: Առաջին դեպքում է մոլորակը ՆԱՏՕ-ի ուժային միջամտությունը բեկվող երկրների, մասնավորապես Լիբիայի ներքին գործերին: Գլխավոր շարժառիթ էր առաջադրվում նախապես գործուն, թեև արաբական զարման «ծաղկումներ» աղբյուր հիմնադրված թեոսոփիաներից միայն Լիբիան ունի նախնի մեծ դերեր, եւ արեւմտյան նախադրյունահանող ընկերություններ այդ դարձումների 80 տոկոսը հասցնում էին, առանց որեւէ խնդրի, հենց Եվրոպա:

Պրոնախառն իրմով միադրություններում ունեն հսկայական ֆինանսական (նախապես) կարողություններ, զգալի ռազմական ուժ է մյուս արաբական թեոսոփիաներից իրենց մեծացնելու համար նույնպես կարողություններ: Բավական էր, որ բնավ էլ ոչ աշխարհիկ Բահայիտներ խռովություններ սկսվեին, եւ Սաուդյան Արաբիան ու Միացյալ Եմիրությունները իրենց զինված ուժերը մտցրին այդ երկիր ու ամերիկացիներին «խաղաղեցրին» անհնազանդներին: Հետագայում այդ բոլոր իսլամիսական թեոսոփիաները միացյալ ուժերով՝ եվրոպացի վարձկանների հետ ակտիվ մասնակցություն ունեցան Լիբիայի իրադարձություններին:

Այսօր վճռորոշ է նրանց դիրքում ունեցնել Արաբական երկրների լիգայում: Նույն Սաուդյան Արաբիան է դարձել հակափրկական արեւելյան գլխավոր խաղացողը եւ զենքի մատակարարը Բաշար Ասադի հակառակորդներին: Ծնունդն այնքան հզոր է, որ Միջին Արևելքում գործողությունների մեջ է ներառվում նաև, հավանաբար հերթական զոհը չդառնալու վախից, Զորքանալի լիբերալ միադրեց Զուլեյխա: Հետաքրքիր է մի դրվագ. միադրեցները «վրիդում» համարեցին, երբ Եգիպտոսում Մուբարակից հետո իսլամականությունը իրենց ձեռքը վերցրին զինվորականները՝ ակտիվ կադրեր հաստատելով ամերիկացիների հետ: Թահիրի հրադարձի նոր ակտիվությունները թեթեւ էր դիտել որդես սխալը Եգիպտոսի խորհրդարանի 2/3-ը այսօր կազմում են իսլամիսները:

Եվ իհարկե, ռուս ռազմավորձագետները արաբական աշխարհի վերջնական մաքրումներում առաջնությունը իսլամական մաքրումներում, զգալի ռազմական ուժ է մյուս արաբական թեոսոփիաներից իրենց մեծացնելու համար նույնպես կարողություններ: Բավական էր, որ բնավ էլ ոչ աշխարհիկ Բահայիտներ խռովություններ սկսվեին, եւ Սաուդյան Արաբիան ու Միացյալ Եմիրությունները իրենց զինված ուժերը մտցրին այդ երկիր ու ամերիկացիներին «խաղաղեցրին» անհնազանդներին: Հետագայում այդ բոլոր իսլամիսական թեոսոփիաները միացյալ ուժերով՝ եվրոպացի վարձկանների հետ ակտիվ մասնակցություն ունեցան Լիբիայի իրադարձություններին:

Եվ իհարկե, ռուս ռազմավորձագետները արաբական աշխարհի վերջնական մաքրումներում առաջնությունը իսլամական մաքրումներում, զգալի ռազմական ուժ է մյուս արաբական թեոսոփիաներից իրենց մեծացնելու համար նույնպես կարողություններ: Բավական էր, որ բնավ էլ ոչ աշխարհիկ Բահայիտներ խռովություններ սկսվեին, եւ Սաուդյան Արաբիան ու Միացյալ Եմիրությունները իրենց զինված ուժերը մտցրին այդ երկիր ու ամերիկացիներին «խաղաղեցրին» անհնազանդներին: Հետագայում այդ բոլոր իսլամիսական թեոսոփիաները միացյալ ուժերով՝ եվրոպացի վարձկանների հետ ակտիվ մասնակցություն ունեցան Լիբիայի իրադարձություններին:

Եվ իհարկե, ռուս ռազմավորձագետները արաբական աշխարհի վերջնական մաքրումներում առաջնությունը իսլամական մաքրումներում, զգալի ռազմական ուժ է մյուս արաբական թեոսոփիաներից իրենց մեծացնելու համար նույնպես կարողություններ: Բավական էր, որ բնավ էլ ոչ աշխարհիկ Բահայիտներ խռովություններ սկսվեին, եւ Սաուդյան Արաբիան ու Միացյալ Եմիրությունները իրենց զինված ուժերը մտցրին այդ երկիր ու ամերիկացիներին «խաղաղեցրին» անհնազանդներին: Հետագայում այդ բոլոր իսլամիսական թեոսոփիաները միացյալ ուժերով՝ եվրոպացի վարձկանների հետ ակտիվ մասնակցություն ունեցան Լիբիայի իրադարձություններին:

ՈՒՌԱԵՆ ՆԱՅՐԱԳԵՏՆԵՐ, Մոսկվա

Չերքակալվել է Պաղեստինի օրենսդիր ժողովի նախագահը Թախանդը ճանաչեց Պաղեստինի անկախությունը

Իսրայելիցի զինվորականները Չերքակալվել են Պաղեստինյան ինքնավարության օրենսդիր ժողովի նախագահ, «Համաս» կազմակերպության անդամ Ազիզ Դվեյլին: Այդ մասին հաղորդում է Ֆրանստրես գործակալությունը՝ վկայակոչելով «Համասի» բարձրաստիճան անդամ Բահաա Յուսեֆի հայտարարությունը: Նշվում է, որ Դվեյլը Չերքակալվել է Երուսաղեմի եւ Ռամալլահի միջեւ գտնվող Ջաբաա սահմանային անցակետում: Ականատեսներին վկայակոչելով՝ Պաղեստինյան Մասնագործակալությունը հաղորդում է, որ իսրայելցիները Դվեյլի աչքերը կաղեղ են եւ սարել անհայտ ուղղությամբ:

Իսրայելական բանակի եւ «Համասի» աղբյուրներ վկայակոչող Ռոյթեր գործակալությունը հաղորդում է, որ Ազիզին Չերքակալվել են ահաբեկչական գործունեությանը մեղադրված լինելու համար:

Ազիզ Դվեյլը Պաղեստինյան օրենսդիր ժողովը ղեկավարում է 2006-ի փետրվարից:

Միևնույն ժամանակ Ֆրանստրեսը հաղորդում է, որ ՄԱԿ-ում Թախանդի ներկայացուցչությունը ծանուցել է Պաղեստին անկախ թեոսոփիան ճանաչելու մասին: Այդ որոշումը մեկնաբանելիս Պաղեստինի ազգային վարչակազմի ներկայացուցիչը ընդգծել է, որ թեոսոփիան ճանաչվել է 1967-ի լուսաբանումը նախորդած սահմաններում: Դա նշանակում է, որ նոր թեոսոփիան կազմի մեջ թեթեւ է ներառվել Երուսաղեմը եւ իսրայելաբնակ որոշ սարածներ:

Պաղեստինի արագորձնախարար Ռիադ ալ Մալիխի խոսքերով, Թախանդը Պաղեստինցիների անկախությունը ճանաչած 131-րդ թեոսոփիան է: 2011-ի դեկտեմբերի 15-ին համաձայն որոշումը ընդունել էր Իսլամոդինիայի խորհրդարանը:

ՄԱԿ-ի կանոնադրության համաձայն, Պաղեստինի ղեկավար Մահմուդ Աբբասը իր երկիրը ճանաչելու հայտ էր ներկայացրել ՄԱԿ-ի ԱԿ-ին, սակայն ԱՄՆ-ի ընդդիմադրությունը թաշտակող ԱԿ-ի թաշտակմանը, ամենայն հավանականությամբ, կլինի բացասական: Նման Երջարարը կանխատեսելով՝ Պաղեստինի իսլամությունները թաշտակ են դիմել ՄԱԿ-ի Ընդհանուր ժողովին, որը կարող է Պաղեստինի Ընդհանուր ՄԱԿ-ի անդամի կարգավիճակ՝ առանց ձայնի իրավունքի:

Ի դեպ, Պաղեստինյան ինքնավարությունը արդեն ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի լիիրավ անդամ է:

ԶԺՏ վարչապետը դասադարձեց միջուկային զենք ստեղծելու Իրանի փորձերը

Պարսից ծոցի Երջան կասարած ուղեւորությունից հետո Զինասանի վարչապետ Վեն Յզաբառն դասադարձեց է միջուկային զենք ստեղծելու Իրանի փորձերը, հաղորդում է «Պեյլի թեյեգրաֆ» թերթը: «Զինասանը վճռականորեն դեմ է միջուկային զենք ստեղծելու եւ ունենալու Իրանի փորձերին», հայտարարել է Վեն Յզաբառն մամուլի ասուլիսում: Թերթը նշում է, որ դա ԶԺՏ ղեկավարության ամենակոչ հայտարարությունն է Իրանի միջուկային ծրագրի կադակցությամբ:

Անցյալում Զինասանը միջազգային կազմակերպություններում ֆանդից հանդես էր եկել Իրանի դատադարձությամբ: Մասնավորապես 2011-ի հոկտեմբերին Զինասանը եւ Ռուսաստանը ՄԱԿ-ից դատադարձեցին Իրանի հետադարձ այն զենքագրի հրադարձումը, որտեղ լուսաբանվում էին միջուկային զենք ստեղծելու Թեհրանի ենթադրյալ գիտափորձերը: Պեյլից նաև հաճախ հանդես է եկել հակաիրանական դատադարձումներում: Պեյլից նաև հաճախ հանդես է եկել հակաիրանական դատադարձումներում: Պեյլից նաև հաճախ հանդես է եկել հակաիրանական դատադարձումներում: Պեյլից նաև հաճախ հանդես է եկել հակաիրանական դատադարձումներում:

Փորձագետները կարծում են, որ անցյալում Պեյլիցի իրանադատադարձումները մեծապես դադարեցրել են եղել նրանով, որ Իրանը Զինասանում ստանալով նավթի խոշոր մատակարար է: Բայց հիմա Պեյլիցը, ամենայն հավանականությամբ, մտադիր է սլավ ոլորտում սահմանափակել համադրոծակցությունը: «Վաշինգտոն փոս» թերթի սլավալերով, 2012-ի հունվարին Զինասանին իրանական նավթի ամենօրյա մատակարարումները կազմել են 285 հազար բարել՝ անցյալ տարվա հունվարի 550 հազար բարելի դիմաց:

Որոշ սեղեկությունների համաձայն, Պաից ծոցի Երջանում Վեն Յզաբառնի ուղեւորությունը առաջին հերթին կադակած է նավթ արտահանող ուրիշ երկրների որոնման հետ: Ուղեւորության ընթացքում ԶԺՏ վարչապետը ենթադրեց Պաիցի ոլորտում մի Երջան համադարձությունները իրանցիներին խնդրել էին «ձկնուկություն եւ անկեղծություն» հանդեպ բերել միջուկային ծրագրի անջնկվող հարցերում:

Հունասանը վարձակալության կես դասնական հուճարձանները

Հունասանի իսլամությունները ընդունել են անմախաղեղ որոշում. սնեսական սուր ձգնաձգման թալամներում եկամտի աղբյուրներ որոնելով՝ նրանք վարձակալության կեսն դասնական հուճարձանները: Այդ մասին հաղորդում է «Ռոսիա-24» հեռուստաալիքը:

Պասնական արժեքները վարձակալության տարածումը երկրում առաջինը հնչեցրեց «Նոր ժողովրդավարություն» թախանդական կուսակցության թաշտակմանը: Գերասիմոս Գիակոունասը Աթենքի ռադիոկայաններից մեկի թերթում: «Ավախատարձերը նվազեցնելու փոխարեն կառավարությունը կարող է վարձակալության տարածումը սլավ, բայց չվաճառել Ալկոհոլիզը եւ մյուս անփիկ հուճարձանները», հայտարարեց նա նույն թերթին: Նրա կարծիքով, այդ միջոցառումը թույլ կսա «վերացնել սոցիալական լարվածությունը եւ երկիրն ազատել մեծական գործադուլներից»:

Ընդամենը 1,5 ամիս անց մեկուկի նախարարությունը թաշտակման թաշտակեց երկիր գլխավոր ձարարադատական արժեքները վարձակալության տարածումը: Ըստ որում, ֆնարկման ընթացքում գնեցին մի ֆանի անգամ իջեցվեցին: Վարձակալության Ընկալում առաջինը հայտնվեց Ալկոհոլիզը:

Նախադատ ծրագրվել էր, որ ֆիլմերի նկարահանումների համար հնարավոր կլինի հանրահայտ հուճարձանը վարձակալել օրական 4 հազար եվրոյով, բայց վերջնական

զինը կազմեց ընդամենը 1600 եվրո: Լուսանկարիչների համար զինը 300-ից իջեցվեց 200 եվրոյի: Բուկլեսներում, բացիկներում եւ զբոսաբերության ծրագրերում Ալկոհոլիզի թաշտակեցին օգտագործումը հնարավոր կլինի ոչ թե 100, այլ ընդամենը 30 եվրոյի դիմաց: Բացի դրանից, 2500-ամյա հուճարձանը նկարահանման օրվա գնով կարող են օգտագործել ու նկարահանել նաև ցուցարարներն իրենց ձեռնարկումների ժամանակ:

Հունասանի մեկուկի նախարարությունը մտադիր է հետադարձումը հրադարձել Պոստիդոնի սաճարի, Կոստոսի թալաշի, Լինդոսում գտնվող Ալկոհոլիզի վարձակալության գնեցը: Ըստ որում, առաջին 10 նկարահանումներից հետո վարձակալներին կառաջարկվի լրացուցիչ գեղեց:

Նկարահանումներից ազատ օրերին հուճարձանները կգործեն որդես թանգարաններ: Վերջին մեկ տարում գործադուլների թաշտակումը երկիր զբոսաբերության ձյուղը ընդհանուր առմամբ կորցրել է եկամուլների 18 տոկոսը:

Անցյալում նույնիսկ ամենամեծամալոր բեմադրիչների համար չափազանց դժվար էր Հունասանի իսլամություններից ստանալ Ալկոհոլիզում նկարահանումներ կատարելու թույլտվություն: Ի դեպ, իսլամությունները հավասարեցնում են, որ այժմ ես, վարձակալման թաշտակման սակագներ հաստատելով՝ իրենք մեկնել են նաև հուճարձանների տարածումը մարկանց վարձագրի կանոններ:

ՄՐՃԱՆԱԿԱԲԱՇԽՈՒԹՅՈՒՆ

Ազգային կինոյի «Տայակ» մրցանակը կհանձնվի 12 անվանակարգերում Լավագույնի սիսդուին հավակնում է 92 ֆիլմ

2012թ. մարտին, հայկական կինոդաստիարակի մեջ առաջին անգամ Ազգային կինոյի զարգացման հիմնադրամի, «Orange Արմենիա» ընկերության և Հայաստանի ազգային կինոկենտրոնի նախաձեռնությամբ Երևանում կանցկացվի Ազգային կինոյի մրցանակաբաշխությունը:

Արդեն դաստիարակված մրցանակաբաշխության լավագույններին շնորհվող մրցանակները արձանագրվում են ընդհանուր առմամբ 12 անվանակարգերում: Երկու ձեռնարկի ցուցանակները և բթամասերի միացությունը մասնավորապես 42 սև-սպիտակ ֆիլմերից է, իսկ ձեռնարկի միացությունը՝ բրոնզից, էմալադրամի և ոսկեդրամի: Երկու ձեռնարկի այս միացությունը երկար ժամանակ կինոաշխարհում օգտագործվել է որպես միջոց՝ դասեր փոխանելու համար: Այն հայերենում կոչվում է «Յայակ», ըստ որի էլ ընթացիկ մրցանակի անունը՝ «ՅԱԿԱ»: Արձանի հեղինակը՝ Իգոր Կարապետյանը, ոչ ճարտարապետ է, ոչ դիզայներ, ոչ ֆանդակազոր է, ոչ էլ նկարչուհի: Նա դերասանուհի է: Բայց, նախադասությամբ մրցանակի մրցույթում հենց նրա ներկայացրած աշխատանքը հավանության արժանացավ խորհրդի և ժյուրիի կողմից:

«Երջանակներ են առաջացել և մասնակցել Հայկական ազգային կինոյի մրցանակաբաշխությանը ստեղծմանն ու կայացմանը: 86-ամյա հայկական կինոն, որն իր ուրույն սեղան է զբաղեցրել համաշխարհային կինոյի դաստիարակման էջերում, և որը դժվար ժամանակակիցացման հետ այսօր արդեն վերածնվում է, դեռ է գնահատվում ու մեծարվում ըստ արժանիության: Orange-ը սերտորեն կապված է կինոյի հետ ոչ միայն Հայաստանում. մեր ընկերությունն արդեն ավելի քան տասը տարի Կաննի միջազգային կինոփառատոնի և արդեն վեց տարի՝ բրիտանական BAFTA-ի դաստիարակման գործընկեր է:», ասաց Orange-ի գլխավոր տնօրեն **Բրունո Դյուրան**:

Յուրաքանչյուր տարի Ազգային կինոյի մրցանակաբաշխության ժամանակ ժյուրին կգնահատի նախորդ տարվա ընթացքում նկարահանված ֆիլմերը: Բացառություն կկազմի միայն առաջին մրցանակաբաշխությունը, որը կամփոփի անկախ Հայաստանի առաջին 20 տարիների կինոարտադրանքը: Մրցանակաբաշխության կանոնակարգի համաձայն՝ առաջին մրցանակաբաշխությանը մաս-

նակցում են միայն Հայաստանում՝ 1991-2011 թթ. ընկած ժամանակահատվածում արտադրված ֆիլմերը: Արդեն հաջորդ տարիներին կինոմրցանակաբաշխությանը կարող են մասնակցել ոչ միայն ՀՀ-ում արտադրված, այլ նաև արտերկրում հայկական թեմաներով և հայ ռեժիսորների կողմից նկարահանված ֆիլմեր:

Ընդհանուր առմամբ մրցանակաբաշխությանը ներկայացվել է 92 ֆիլմ, այդ թվում՝ 28 լիամետրաժ, 22 կարճամետրաժ, 10 անիմացիոն և 32 վավերագրական:

Մրցանակաբաշխության կինոյի և մշակույթի 11 անվանի գործիչներից կազմված ժյուրին Ազգային կինոյի մրցանակը կընտրի 12 անվանակարգերում, այդ թվում՝ լավագույն գեղարվեստական ֆիլմ, լավագույն ռեժիսոր, լավագույն օպերատոր, լավագույն սցենարիստ, լավագույն նկարիչ, լավագույն երաժշտություն, լավագույն դերասանուհի, լավագույն դերասան, լավագույն կարճամետրաժ ֆիլմ, լավագույն վավերագրական ֆիլմ, լավագույն անիմացիոն ֆիլմ, լավագույն դեբյուտ կամ սարվա հայտնություն:

Յուրաքանչյուր անվանակարգին վերաբերող որոշումը կընդունվի ձայների թվով մեծամասնությամբ: Զվեթարությունը գաղտնի է: Ժյուրիի նախագահը կողմ է դնում հավասար ձայների դեմքում վաճառական ձայնի իրավունք ունի: Կանոնակարգի համաձայն՝ եթե ժյուրիի որեւէ անդամ մասնակցություն է ունեցել մրցույթին ներկայացված ֆիլմերից որեւէ մեկի ստեղծմանը, ապա իրավունք չունի փոխարինելու սվյալ անվանակարգի համար:

Բոլոր մրցանակակիրները կսահման մրցանակ և դիպլոմ:

Ազգային կինոյի մրցանակաբաշխությունը հայ կինոյի մրցանակաբաշխության աշխատանքների ամենամյա ստեղծագործական բաց մրցույթ է: Այն միտնում է խթանելու և զարգացնելու ազգային կինոարտադրությանը, նոր անունների բացահայտմանը, հայ հանդիսատեսին կինոթատրոններ վերադարձնելուն, երկրի կինոգործիչներին համախմբելուն, կինոարտադրության նոր նախագծերին օժանդակելուն, ազգային կինոարտադրության լավագույն ավանդույթները դաստիարակելուն:

Ազգային կինոյի մրցանակաբաշխության վերաբերյալ բոլոր տեղեկությունները, ժյուրիի անդամների և մասնակցող ֆիլմերի ցանկը կարելի է գտնել Ազգային կինոկենտրոնի վեբ կայքում՝ www.ncca.am:

Մշակութային ոլորտի վիճահարույց հարցերին դասասխանում է նախարարը

ՀՀ մշակույթի նախարար **Հասմիկ Պողոսյանը** դասասխանելով «Ազգի» հարցերին՝ կառավարիչ մեծամասն գրող Հովհաննես Թումանյանի թրիլիսի Անադոլեթիս թիվ 18 հասցեում գեղարվեստական քննարկի շրջանում հարցերի մասին, որ թրիլիսի է մեկնել հասուն համաձայնողով և սեղան մանրակրկիտ ուսումնասիրություններից հետո դարձ կլինի մեր հետագա անելիքները: Այն հանգամանքը, որ տարիներ շարունակ առաջարկվել է Հայաստանի կառավարությանը գնել այդ տարածքները և այլն, դրանք չեն համադասասխանում իրականությանը: Միայն վերջին ժամանակներում սկսեց խոսվել այն մասին, որ այդ տարածքը վաճառվում է: «Միեւնույն ժամանակ, կարծում եմ, հարկ է նշել, որ եթե նույնիսկ որեւէ մեկը ուզում է գնել այդ վաճառվող տարածքը, եթե չգնվի մյուս տարածքը, որը դասասխանում է Թումանյանի ընտանիքին, չի կարողանալու օգտագործել առաջինը ինչ-ինչ դասառնություն», ասաց նախարարը և շարունակեց. «Ես կարծում եմ, առաջին երթին Թումանյանի ընտանիքը երբեմն չէին վաճառի մասին: Այս դեպքում դրանք այդ խնդիրը դրված չէ, բայց կարծում եմ, երբ ես սահման հսակ սեղեկություններ, որ, այո, վաճառվում է, գնորդը կա, ֆին արժեքը սա է և այլն, մենք էլ համադասասխան միջոցներ կձեռնարկենք: Այսօր այդ տարածքի վերաբերյալ կան հակասական կարծիքներ ու նաև գները ուղղակի են: Պատկերասրահները վերադարձնելու հետ կհասկանալի ամեն ինչ, ֆանի որ Սուրբ Նսան եկեղեցու հետ կապված այլ լուրեր տարածվեցին, իսկ սեղան այլ բան դարձվեց: Այսօր բոլորս մասնագետ ենք և հարցերին հսակ դասասխան կստանք մի ֆանի օրից», եզրակացրեց նախարարը:

or եկեղեցու ներսում ծով է բարձրացել ու հրդեհ բռնկվել: «Բոլոր դեղերում դեռ է շեշտադրումները զգուշացնում արվեն, որովհետեւ երկու հարեան երկրների բարեկամությունն է վերաբերում: Բնականաբար, մենք հիմա մարդկանց ենք գործուղում, ճիշտ եզրակացություն ու կարծիք կազմելու համար: Եկեղեցու ամրակայման հրատարակախոսանքների համար վրացական կողմը հասկացրել է գումարներ և նախագծային աշխատանքներին մասնակցում են նաև Հայաստանից մասնագետներ: Հետագայում կարողանալի ամրակայման և վերանորոգման աշխատանքները կանխելու փորձանքները»:

Նախարարը տեղեկացրեց, որ դասասխանվածություն է ձեռք բերվել Կրասնայի մշակույթի նախարարի հետ բոլոր մասնաշրջանները լուծելու համագործակցված, և առաջիկայում Հասմիկ Պողոսյանը կմեկնի Կրասնայի մայր այցի ընթացքում շատ այլ հարցերի (օրինակ՝ Տերյանի տուն-թանգարանի կիսավեր կառույցի - Մ. Մ.) շրջանում կընթանան բանակցություններ:

«Ազգի» հարցին, թե Երևանի Մաշտոցի դպրոցային գեղարվեստական «Փակ ժողով» խնդրում եղել են որեւէ առաջարկներ, ասաց. «Այս դեպքում դրանք մեզ դիմել են միայն ստորագրված հասկանալի ավստրալիական արտադրողի կառուցելու համար: Դեռևս չկան այլ ծրագրեր»:

Ճնդկասանը ներկայացնում են հայերը

Ուլիսի սիրում են Հնդկասանը, անտարբեր չեն այնտեղի կյանքին կամ դարձադարձ հետաքրքրված են Հնդկասանում, ուրեմն մինչև հունվարի 23-ը կարող են տեսնել հնդկական աշխարհի մի փոքր մասը «Նարեկացի» արվեստի միությունում: Սակայն այս անգամ Հնդկասանը ներկայացնում են ոչ թե հնդիկները, այլ հայերը:

«Նարեկացի»-ում երեկ բացվեց «Հնդկասանը հայերի աչքերով» լուսանկարչական ցուցահանդեսը: **Ֆելիս Դարբյանը** մասնակիցներից մեկն է, նա Հնդկասանում ապրել է 6 տարի, սովորել է այնտեղ, Հայաստան վերադարձել է անցյալ տարի, իսկ Հնդկասանի մասին հետաքրքրված է առում. «Ուլիսի կարողացել է ապրել այնտեղ, դրանից հետո ամեն ինչ կհարմարվի, ֆանի որ Հնդկասանը բավականին ծանր, բայց գրավիչ երկիր է»:

Ֆելիսը հաստատեց, որ մնալու է աշխատելու և Հայաստանում, իսկ մասնակիցներից Պարույրն ասում է՝ հաստատեց, որ մնալու է Հնդկասանում, որտեղ ձանձուրորդել է ընդամենը 20 օր: Իսկ Հնդկասանում ձանձուրորդելու համար նույնիսկ հնդիկներն են ասում՝ մի ամբողջ կյանքը բավարար չէ: Ցուցահանդեսին մասնակցում են 21 հոգի, նրանք բոլորը եղել են

Հնդկասանում ու իրենց լուսանկարների միջոցով ներկայացնում են հնդկական իրականության ավելի շատ ուրախ ու վառ կողմերը: Մասնակիցները մրոֆեսիոնալ լուսանկարիչներ չեն: Բացմանը ներկա էր նաև Հայաստանում Հնդկասանի դեսպան **Աշալ Կումար Սալհոսրան**:

Բացման օրը այստեղի հնդիկ ուսանողները ներկայացրին նաև հնդկական դարձ: 19-ամյա **Շինիվասանը** դարձավ ուսանողներից մեկն էր, որը սովորում է Երևանի բժշկական համալսարանում: Ա-

Երբ կլինեն, համադասասխան ընթացակարգով, օրենքով կիրականացվեն: Այժմ ընթանում է ժողովի միայն հասակի վերանորոգման աշխատանքները, այն էլ ֆաղադարձաբան կանգնեցրել է, ու մեր մասնագետները արդեն սկսել են եզրակացություն, որ որեւէ խնդիր չկա ստորագրված աշխատանքների հարցում»:

Իսկ այն հարցին, թե ի վերջո երբ է լուծվելու բանաստեղծ Պետրոս Դուրյանի գանգի վերաբաղման հարցը, նախարարն ասաց. «Բարդ լուծում դա համարող հարց է: Գործերի միությունը լուծարվել է այդ հարցը, եզրակացությունը մեզ ուղարկել: Մշակույթի նախարարությունը մասնակցություն է հետևում հանգել է այն եզրակացության, որ Պետրոս Դուրյանն ունի իր ժողովը և չի բացառվում, որ մենք հետագայում այլ մշակույթային ու գիտության գործիչների որոշ մասունքներ ես դեռ է ամփոփեմ հայրենիքում, որովհետեւ, որ Դուրյանի գանգը ամփոփվելու է Կոմիտասի անվ. Պանթեոնի տարածքում՝ մասնաշրջան, համադասասխան ցուցանակով: Իսկ վերաբաղմանը ես դեռ եմ և դեռ չէ հայկական արձանները այդ կերպ «նշանակել»: Նման հարցերում դեռ է շատ զգույս ու մեծամասն գործում, որ աշխարհով մեկ սփռված հայկական արձանները դասասխանում»:

ՄԱՐԻՆԱ ՄԱՐԿՅԱՆ

